

KORTE MEDEDELINGEN

ONDERZOEK MOSSEN IN TRILVENEN

In verband met een onderzoek naar de moslaag in trilvenen als indikator voor interacties tussen grond-, oppervlakte- en regenwaterstelsels is het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN) te Arnhem op zoek naar veenterreintjes waarvan uit voorgaande jaren inventarisaties beschikbaar zijn (i.c. terreintjes waarin het voorkomen van "trilveenmossen" zoals *Scorpidium scorpioides*, *Drepanocladus revolvens* (intermedius), *D. lycopodioides*, *Campylium stellatum*, *Bryum pseudotriquetrum*, *Sphagnum contortum* en *S. subnitens* vóór ca. 1975 bekend en gedocumenteerd is).

De samenstelling van grondwater, oppervlaktewater en regenwater en de wisselwerking hiertussen beïnvloeden de beschikbaarheid van voedingsstoffen voor de plantengroei in venen. Trilvenen, soortenrijke vegetaties met een drijvende wortelmat, zijn bij uitstek geschikt om deze wisselwerking tussen neerslag en de overige aanwezige waterbronnen te onderzoeken. Aldus kan meer inzicht verkregen worden in de relaties tussen bodem, water en lucht, waardoor een nieuwe stap gezet kan worden in de richting van een beter milieubeheer.

Mossen vormen door de groeiwijze in een vaak aaneengesloten tapijt een belangrijk onderdeel van de vegetatie in trilvenen en een beeld van de ecohydrologische situatie kan in de soortensamenstelling tot uiting komen. In de laatste tientallen jaren is deze ecohydrologische situatie door lucht-, oppervlaktewater- en grondwaterverontreiniging sterk veranderd hetgeen de soortensamenstelling en de produktie van de moslaag en daarmee van de kruidlaag kan beïnvloeden.

De terreininventarisaties worden zoveel mogelijk vóór augustus 1988 afgerond en aangezien de periode tot juni zich hiervoor het beste leent, stelt het RIN het bijzonder op prijs eventuele reacties zo spoedig mogelijk te ontvangen op onderstaand adres. Voor nadere informatie kunt u terecht bij mevr. A.M. Kooijman via het RIN te Arnhem (tel. 085-452991) of de Rijksuniversiteit van Utrecht (tel. 030 - 394399).

RIJKSINSTITUUT VOOR NATUURBEHEER
t.a.v. G. VAN WIRDUM
Postbus 9201
6800 HB ARNHEM

NOGMAALS ZALMVISSERIJ

In tabel 1 van het artikel over de zalmvisserij in Limburg en Gelderland (N.H.M. 77 (1) : 4-9) moet staan onder Waal: 900 snepen i.p.v. 200 snepen.

Volgens dr. J.C. Philippart van de Luikse universiteit liep de zalmstand in de Belgische Maas na 1840 terug. Uit negentiende eeuwse literatuur kan men opmaken dat hiervoor twee hoofdoorzaken zijn aan te wijzen: de aanleg van schutsluizen en stuwen in de Belgische Maas en haar zijtakken, waardoor de zalm gehinderd werd de paai-gebieden te bereiken en de watervervuiling.

(bron: PHILIPPART, J.C., 1986. Het uitsterven en de problematiek van het herstel van de trekkende salmoniden in de Maas. In: De zalm weer terug in de Maas?, Combinatie Juliana 1946-1986: 25-30).

E. PELZERS

BIJEENKOMST SOVON-MEDEWERKERS DISTRICT ZUID-LIMBURG

Op vrijdag 26 februari a.s. wordt in het Oranjehotel te Sittard (tegenover de Stadsschouwburg, ca. 5 minuten lopen van het NS-station) een bijeenkomst georganiseerd door SOVON (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland).

Deze bijeenkomst begint om 20.00 uur en is bedoeld voor mensen die aan de SOVON-projecten meedoen of mee willen doen. Vooral het Bijzondere Soorten Project (BSP) staat deze avond centraal.

Op deze avond zullen onder andere de resultaten van 1986 en 1987 worden besproken en worden voorstellen gedaan voor het onderzoek in 1988. Verder wordt door verschillende mensen in het kort op het onderzoek naar bepaalde soorten ingegaan (onder andere Roek, Grote gele kwikstaart, Kramsvogel, Oeverzwaluw, Grauwe gors).

Tenslotte zal Rob Vogel, SOVON-coördinator van de Zuidoost-Veluwe, een interessante uiteenzetting geven over de aanpak en de resultaten van het BSP op de Veluwe.

Alle geïnteresseerden zijn van harte welkom. Meer inlichtingen bij F. Schepers, Einder Coolhoff 41, 6155 JE Puth-Schinnen, telefoon 04493-2943.

OUDE PUBLICATIES

In de tweede aflevering van deze rubriek aandacht voor artikelen die de geologie en aanverwante wetenschappen betreffen. Er zijn van ieder artikel slechts één of twee originele overdrukken beschikbaar. De aanbieding geldt uiteraard weer zolang de voorraad strekt. Indien u binnen één week de bestelling niet ontvangen hebt, mag u aannemen dat het betreffende is uitverkocht.

RUMMELEN, F.H. VAN (1931). Zijn de het hoog- en middenteras, en soms oudere formaties, bedekkende oppervlaktegesteenten in Zuid-Limburg van glacialen oorsprong? *Natuurhist. Maandbl.* 20 nrs. 6, 7, 8, 9, 10, 11 en 12. f 20,—.

RUMMELEN, F.H. VAN (1932). Kan de term "Lossoïden" in de Nederlandsche taal aanvaard worden? *Natuurhist. Maandbl.* 21: 13-15. f 1,—.

RUMMELEN, F.H. VAN (1941). De geologische kartering van Zuid-Limburg in de laatste vijf en tachtig jaren (1856-1941). *Natuurhist. Maandbl.* 30, nrs. 7, 8 en 9. f 4,—.

RUMMELEN, F.H. VAN (1937). Toelichting bij een geologische overzichtskaat van Limburg en aangrenzend Nederlandsch gebied. *Natuurhist. Maandbl.* 26: 123-129. f 5,—.

ERDRINK, D.P. (1964). A fossil faunale with homo from a prehistoric site along the meuse in the Netherlands. *Natuurhist. Maandbl.* 53: 107-114. f 2,—.

KRUYTZER, E.M. (1938). Prof. Dr. Eug. Dubois over den *Pithecanthropus erectus*. *Natuurhist. Maandbl.* 27: 92-95. f 3,—.

KRUYTZER, E.M. (1964). Niels Stenzen, Anatoom en geoloog 1638-1686 (with a summary) *Natuurhist. Maandbl.* 53: 173-188. f 5,—.

SCHAIK, D.C. VAN (1940). Het ontstaan van "drupen" in de Z.-Limburgsche mergelgrotten. *Natuurhist. Maandbl.* 29: 18-22. f 3,—.

BOEKSCHOTEN, G.J. (1961). De verzameling van Riemsdijk. *Natuurhist. Maandbl.* 50: 57-60. f 1,—.

BECKERS, H.J. (1945). Bliksembuizen. *Natuurhist. Maandbl.* 34: 47-48. f 1,—.

KRUYTZER, E.M. (1961). Een nieuwe mosasaurier voor ons land, *Glabidens belgicus* (Woodward 1891). *Natuurhist. Maandbl.* 50: 72-73. f 1,—.

KRUYTZER, E.M. & M. MEIJER (1958). On the occurrence of *Crania hattenburgica* (V. Schlotheim 1820) in the region of Maastricht (Netherlands). (*Brachiopoda, inarticulata*). *Natuurhist. Maandbl.* 47: 135-141. f 1,50.

KRUIZINGA, P. (1957). Een bekkenfragment van *Cervus* sp. uit de klei van Tegelen. *Natuurhist. Maandbl.* 46: 8-13. f 1,50.

KORTENBOUT VAN DER SLUYS, G. (1960-1961). The fossil Tapir of Maalbeek, Netherlands. *Publ. Natuurhist. Gen. Limburg* XII: 12-18. f 2,—.

HUSSON, A.M. & G. KORTENBOUT VAN DER SLUYS (1954). De eerste vondst van *Marmota marmota primigenia* (Kaup 1839), de Alpenmarmot, in het Laat-Pleistoceen van Nederland. *Natuurhist. Maandbl.* 43: 51-64. f 4,—.

De prijzen zijn exclusief portokosten. De overdrukken kunnen alleen schriftelijk besteld worden bij het Publicatiebureau NHG. p/a Groenstraat 106, 6074 EL Melick.

M. LENDERS

NOTES FAUNIQUES DE GEMBOUX

Van de Faculté des Sciences Agronomiques de l'Etat, Zoologie générale et faunistique, Gembloux (B.) ontvingen wij de volgende publikaties uit de serie 'Notes fauniques de Gembloux':

- 12. WAHIS, R. Catalogue systématique et codage des Hyménoptères pompilides de la région Ouest-Européenne. 1986. 91 p.
- 13. CHARDEZ, D. Catalogue des Thécambiens de Belgique (Protozoa Rhizopoda Testacea). 1987. 20 p.

- 14. CHARDEZ, D. Catalogue des Protozoaires Ciliés de Belgique (Protozoa, Ciliophora). 1987. 16 p.

Deze publikaties worden opgenomen in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

BOEKBESPREKINGEN

BOTANISCH BASISREGISTER

CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK, AFDELING NATUURLIJK MILIEU. Voorburg/Heerlen, CBS, 1987. 121 blz. reg. tab. lit.opg. ISBN 90-6786-083-2. Prijs: f 26,—.
Verkrijgbaar bij CBS, Prinses Beatrixlaan 428, Postbus 959, 2270 AZ Voorburg (070-694341).

In deze publikatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zijn van alle plantensoorten die voorkomen in de Flora van Nederland (Heukels/Van der Meijden, 1983) een groot aantal gegevens in gecodeerde vorm over de taxonomische, plantengeografische, morfologische, fenologische, vegetatiekundige en de auto-ecologische kenmerken bijeengebracht. Tevens bevat deze uitgave een uitgebreide toelichting op het register alsmede enkele aanvullende registers met codenummers, families en genera.

Het Botanisch Basisregister is een geautomatiseerd bestand, door het CBS samengesteld als nuttig hulpmiddel bij de analyse en statistische verwerking van floristische en vegetatiekundige gegevens. Bovendien wordt daarmee standaardisatie van namen en coderingen bevorderd. Het register is daarnaast in iets uitgebreidere vorm ook op magneetband of floppy-disk bij het CBS verkrijgbaar.

Al met al een gedegen naslagwerk dat in zeer gecomprimeerde (grotendeels gecodeerde) vorm een grote hoeveelheid informatie van uiteenlopende aard per plantensoort bevat. Met name op floppy-disk zal dit register goede diensten kunnen bewijzen, temeer daar in die vorm wijzigingen en/of aanvullingen (uitbreidingen) snel ingevoegd kunnen worden. Zo verscheen er vlak na de publikatie (in gedrukte vorm) van dit Botanisch Basisregister al een belangrijke uitbreiding: een geheel nieuwe (complexere) indeling in oecologische groepen binnen de Nederlandse flora (zie *Gorteria* 13 (11/12): 277-359; dec. 1987).

B.G. GRAATSMAN

DE WERELD VAN DE VOGELS

I.C.S. GALBRAITH & PHILIP WHITFIELD (Nederl. vert. **DICK VISSER en L.M.J. VAN DEN BERGH**). Utrecht, Het Spectrum, 1986. 224 blz., afb., reg. Prijs: f 39,90.

In zijn inleiding betoogt de auteur dat onder de groepen van de gewervelde dieren — die hij vergelijkt met de meest volmaakte ingewikkelde machientjes — die van de vogels er uitspringen als zijnde de allergevuldste en allerfijnste wezens.

De lezer van dit boek zal dit zeker beamen als hij de enorme verscheidenheid in aanzien en gedrag bestudeert van de in dit werk besproken vogels. Uiteraard heeft de schrijver uit de ongeveer 8600 soorten die verspreid over de hele wereld leven, een keuze moeten maken en het boek afgestemd op het niveau van de families waardoor het mogelijk werd de hele diergroep te omvatten. In het systematisch overzicht worden de orde- en familienamen (ook van een paar grote onderfamilies) gegeven van de besproken vogels. Van elke behandelde soort is een goede beschrijving gegeven over verspreiding, milieu en afmeting benevens een fraai uitgevoerde afbeelding in kleuren. Een volledig register hiervan is achterin opgenomen.

Echt een boek voor een enthousiaste vogelliefhebber die iets meer wil weten van verwante vogels uit gebieden waar hij zelden of nooit zal komen, maar die toch wel zo interessant zijn om daar wat meer over te weten. Dat de auteur daarin geslaagd is behoort nauwelijks nog betoog. De uitvoering van dit boekwerk is ook zeer smaakvol en de prijs kan voor de geïnteresseerde geen bezwaar zijn.

H.Th.

THIEME'S NATUURGIDSEN

BLOEMEN IN BOS EN VELD

AICHELE, SCHWEGLER, 1987. 192 blz., ill., reg. Prijs: f 24,90.

ALPENBLOEMEN

AICHELE, SCHWEGLER, 1987. 192 blz., ill., reg. Prijs: f 24,90.

ZANGVOGELS

DETLEF SINGER, 1987. 128 blz., ill., reg. Prijs: f 19,90.

UILEN VAN EUROPA

THEODOR MEBS, 1987. 128 blz., ill., reg. Prijs: 19,90.

Uitgeverij Thieme te Zutphen heeft een nieuwe serie natuurgidsen uitgegeven, waarvan naast de hier genoemde ook nog het boekje "Welke kever is dat?" is verschenen. Goed verzorgde boekjes in jaszakformaat met een stevige plastic omslag die doet vermoeden dat ze voor gebruik in het veld bedoeld zijn.

Het zijn boekjes met veel kleurenfoto's die bij beide plantenboekjes tot het "determineren-op-kleur" leiden; de suggesties achterop beide gidsen dat de erin behandelde soorten gemakkelijk en met zekerheid te determineren zijn, lijkt mij niet juist, zeker waar naamverwante niet-afgebeelde soorten ook niet genoemd worden.

"Zangvogels" pretendeert "alle (zang-)vogels in Midden-Europa zoals de natuurvriend ze in de vrije natuur te zien krijgt" te tonen. Grootte en silhouet vormen de sleutel tot determinatie.

"Uilen van Europa" vind ik het aardigste boekje in deze reeks, vooral omdat het geen determinerend werkje pretendeert te zijn. Leuke informatie en aardige foto's.

DOUWE TH. DE GRAAF